

LAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/2013 vp

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 2 päivänä lokakuuta 2013 lähettänyt lakivaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten jatkokirjelmän 2. OM 30.09.2013 asiassa U 36/2011 vp eduskunnalle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi (eurooppalainen tilivarojen turvaamismääräys).

Asiantuntijat

Valiokunnassa on ollut kuultavana
- asiantuntija Jussi Karttunen, oikeusministeriö.

Viitetieto

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon LaVL 19/2011 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi

Euroopan komissio on 25.7.2011 antanut ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi eurooppalaisen tilivarojen turvaamismääräyksen luomisesta rajat ylittävää velkojen perintää varten siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

Ehdotusta koskevat neuvottelut on neuvoston työryhmässä aloitettu syyskuussa 2011. Puheenjohtajamaa Liettuan tavoitteena on, että asetusehdotuksesta kyettäisiin saavuttamaan neuvoston yleisnäkemyksensä OSA-neuvostossa 6.—7.12.2013.

Valtioneuvoston kanta

Asetusehdotuksesta yleisesti

Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti asetusehdotukseen ja sen tavoitteisiin. Suomen tavoitteena on, että mahdollisesti luotava uusi ja itsenäinen eurooppalainen tilivarojen turvaamismenettely on käytännössä toimiva. Suomen tavoitteena edelleen on, että mahdollisesti luotava tilivarojen turvaamismenettely ottaa riittävässä tavalla huomioon myös velallisten oikeusturvanäkökohdat. Toisaalta on tärkeää yrittää varmistaa, ettei esimerkiksi turvaamismääräyksen antamisen edellytyksiä kiristetä niin tiukoiksi, että samalla koko kaavaillun menettelyn toimivuus käytännössä vaarantuu.

Velkojan vahingonkorvausvastuu

Suomi katsoo, että velkojan vahingonkorvausvastuu muodostaa yhden tärkeimmistä elementeistä velallisen aseman vahvistamiseksi sekä tätä kautta velkojan ja velallisen oikeuksien välisen asianmukaisen tasapainon saavuttamiseksi.

Vahingonkorvausvastuun osalta Suomi on kannattanut lähtökohtaa, jonka mukaan velkojan vahingonkorvausvastuuta ei tulisi rajoittaa koskemaan vain tilanteita, joissa velkoja menettelee asetuksen mukaisten velvollisuuksien vastaisesti, vaan vastuun tulisi lähtökohtaisesti koskea kaikkia tilanteita, joissa perusteettomasta turvaamismääräyksestä aiheutuu velalliselle vahinkoa (esimerkiksi tilanteita, joissa pääasiakanne tulee sittemmin hylätyksi). Suomi on lisäksi kannattanut lähtökohtaa, jonka mukaan velkojan vahingonkorvausvastuun tulisi perustua ns. ankaralle vastuulle.

Ottaen huomioon jäsenvaltioiden huomattavasti poikkeavat kansalliset järjestelmät velkojan vahingonkorvausvastuun järjestämisen suhteen ei ole realistista odottaa, että velkojan vahingonkorvausvastuuta koskevan sääntelyn osalta asiassa olisi saavutettavissa edellä mainittujen Suomen kannattamien ja neuvotteluiden aikana ajamien lähtökohtien mukaista ratkaisua.

Tässä tilanteessa Suomi katsoo, että yksi kompromissivaihtoehto vahingonkorvausvastuusääntelyn osalta voisi olla, että asetuksessa vain yleisesti säädettäisiin jäsenvaltioita koskevasta velvollisuudesta turvata velallisen oikeus vahingonkorvaukseen tai vaihtoehtoisesti säädettäisiin vahingonkorvausvastuuta koskevista vähimmäisstandardeista, menemättä kuitenkaan vastuusääntelyn ns. täysharmonisointiin.

Suomi jatkaa neuvotteluita edellä mainitun kompromissivaihtoehdon pohjalta. Viime kädessä Suomi voi kuitenkin hyväksyä velkojan vahingonkorvausvastuun osalta muunkin ratkaisuvaihtoehdon.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Asetusehdotuksessa on kyse uuden eurooppalaisen tilivarojen turvaamisen menettelyn perustamisesta. Menettelyn avulla velkoja voisi estää velallista siirtämästä tai nostamasta varoja milta tahansa EU:ssa sijaitsevalta pankkitililtä. Asetusehdotuksesta on neuvoteltu vuodesta 2011 lähtien, ja nykyisen puheenjohtajavaltion tavoitteena on, että asetusehdotuksesta saavutettaisiin neuvoston yleisnäkemyksensä joulukuun 2013 OSA-neuvostossa. Valtioneuvoston jatkokirjelmän tarkoituksena on informoida eduskuntaa neuvottelutilanteesta yleisesti sekä ennen kaikkea täydentää Suomen kantaa velkojan vahingonkorvausvastuuta koskevalla näkemyksellä.

Komission alkuperäiseen ehdotukseen ei sisällynyt säännöstä velkojan vahingonkorvausvelvollisuudesta, vaan ehdotuksessa lähdettiin siitä, että tämä jätetään jäsenvaltioiden kansallisen lain varaan. OSA-neuvostossa kesäkuussa

2013 linjatuissa periaatteissa lähdetään kuitenkin siitä, ettei tällainen ratkaisu ole riittävä.

Lakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan velkojan vahingonkorvausvastuuta on viime aikoina käsitelty neuvoston työryhmässä tiiviisti. Neuvottelut ovat osoittautuneet hyvin vaikeiksi, sillä jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmät vahingonkorvauskysymyksissä poikkeavat toisistaan merkittävästi. Osa jäsenvaltioista on kannattanut vahingonkorvausvastuun perustamista ns. ankaralle vastuulle, kun taas toiset jäsenvaltiot ovat kannattaneet tuottamusvastuuta sekä korvausvastuun perusteiden rajaamista verraten kapea-alaisiksi. Puheenjohtajan uusimmassa ehdotuksessa (asiakirjassa 11713/13) vahingonkorvausvastuu koskisi lähtökohtaisesti vain tilanteita, joissa velkoja menettelee asetuksen mukaisten velvollisuuksien vastaisesti, ja vastuu perustuisi velkojan tuottamukseen.

Lakivaliokunta on asetusehdotuksesta antamassaan aiemmassa lausunnossa (LaVL

19/2011 vp) pitänyt tärkeänä, että uusi tilivarojen turvaamismenettely ottaa riittävällä tavalla huomioon myös velallisen oikeusturvanäkökohdat. Valiokunnan mielestä kysymys velkojan vastuusta korvata velalliselle mahdollisesti aiheutunut vahinko on keskeinen velallisen oikeusturvan kannalta. Tämän vuoksi on kannattavaa, että asetusehdotukseen pyritään nyt sisällyttämään velkojan vahingonkorvausvastuuta koskevaa sääntelyä.

Valiokunta katsoo, että Suomen kannalta parhain mahdollinen lopputulos olisi, jos velkojan vahingonkorvausvastuusta säädettäisiin asetuksessa kansallisen järjestelmämme pohjalta eli niin, että velkojalla olisi ankara vastuu velalliselle aiheuttamastaan vahingosta ja että vastuuperusteet olisivat mahdollisimman laajat. Neuvottelutilanne huomioon ottaen vaikuttaa kuitenkin hyvin epätodennäköiseltä, että tällainen lopputulos olisi mahdollinen. Tämän vuoksi valiokunta tukee valtioneuvoston pyrkimystä

löytää asiaan jäsenvaltioiden poikkeavat näemykset huomioon ottava kompromissiratkaisu.

Valtioneuvosto pitää yhtenä kompromissivaihtoehtona sitä, että asetuksessa vain yleisesti säädettäisiin jäsenvaltioita koskevasta velvollisuudesta turvata velallisen oikeus vahingonkorvaukseen tai vaihtoehtoisesti sitä, että asetuksessa säädetään vahingonkorvausvastuuta koskevista vähimmäisstandardeista menemättä kuitenkaan vastuusääntelyn ns. täysharmonisointiin. Valiokunnalla ei ole huomauttamista näihin valtioneuvoston esittämiin vaihtoehtoihin. Kaiken kaikkiaan tärkeää on, että velkojan vahingonkorvausvastuuseen löydetään vaihtoehto, joka on hyväksyttävissä osana kokonaisuutta.

Lausunto

Lausuntonaan lakivaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Helsingissä 11 päivänä lokakuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Anne Holmlund /kok	Kristiina Salonen /sd
vpj.	Stefan Wallin /r	Jani Toivola /vihr
jäs.	James Hirvisaari /ml	Kari Tolvanen /kok
	Arja Juvonen /ps	Ari Torniainen /kesk
	Suna Kymäläinen /sd	Kaj Turunen /ps
	Antti Lindtman /sd	Peter Östman /kd
	Johanna Ojala-Niemelä /sd	vjäs. Anne Louhelainen /ps
	Jaana Pelkonen /kok	Raimo Piirainen /sd.
	Arto Pirttilahti /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila.